

**ОСВІТНЯ ТРАЄКТОРІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
С7 (061) ЖУРНАЛІСТИКА У ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ
ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА**

Оксана КУШНІР

*кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
<https://orcid.org/0000-0003-3201-5285>
oksanakush8@gmail.com*

Тетяна РЕШЕТУХА

*кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
<https://orcid.org/0000-0003-4515-3425>
reshtetyana@gmail.com*

У розвідці проаналізовано двадцятирічний досвід формування цілісної освітньої траєкторії підготовки журналістів у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка за спеціальністю С7 (061) «Журналістика». Представлено послідовну модель безперервної освіти – від бакалаврату до аспірантури – що поєднує академічну, практичну й дослідницьку компоненти та орієнтується на потреби регіонального медіапростору й сучасні тенденції розвитку медіа. Окреслено роль кадрового, матеріально-технічного та міжнародного потенціалу кафедри журналістики у підготовці фахівців інформаційної галузі.

Ключові слова: журналістська освіта, освітня програма, бакалаврат, магістратура, аспірантура, регіональні медіа.

Упродовж двадцяти років кафедра журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка послідовно формує цілісну, концептуально виважену й науково обґрунтовану систему фахівців зі спеціальності С7 (061) «Журналістика», яка охоплює весь цикл професійного становлення – від бакалаврського рівня до здобуття ступеня доктора філософії. Цей досвід репрезентує еволюцію журналіста як компетентного медіапрактика та відповідального громадянина, здатного мислити критично, орієнтуватися в сучасних інформаційних потоках та усвідомлювати суспільну вагу журналістського слова. За цей час напрацьовано унікальний досвід створення безперервної траєкторії професійного становлення майбутнього фахівця медійної галузі, що відображає сучасні виклики, потреби регіонального інформаційного простору та загальні тенденції розвитку журналістики в Україні та світі. Кафедра журналістики упродовж двох десятиліть виступає не лише як навчально-методичний осередок, а як активне середовище творчих пошуків, міждисциплінарної взаємодії, інноваційних експериментів та наукових досліджень, що дозволяє готувати журналістів нової генерації – відповідальних, критично мислячих, соціально активних та здатних працювати в умовах стрімких комунікаційних змін.

Бакалаврська програма [6] побудована за принципом поступового ускладнення освітніх компонентів: від загальноосвітніх і теоретичних дисциплін першого року до глибокого занурення у фахову практику упродовж наступних курсів. Студенти послідовно опановують стандарти новинної та репортерської журналістики, аналітичної та кореспондентської діяльності, технології друкованого, радіо-, телеавиробництва, основи мультимедійних практик і специфіку творення широкого спектру журналістських жанрів. Важливе місце займають практичні заняття у медіаосвітньому центрі, кросмедійній редакції та медіастудії, а також чотири етапи навчальної й виробничої практик, що реалізуються на базі понад п'ятдесяти місцевих і всеукраїнських медіа. Відтак, студенти й випускники кафедри сьогодні творять значну частину інформаційного простору Тернопільщини, що підтверджує ефективність освітньої траєкторії.

Важливе місце у формуванні фахових компетентностей майбутніх журналістів посідають курсові роботи, адже передбачають створення студентами різноформатних інформаційних продуктів, спрямованих на розв'язання конкретних професійних завдань [2; 3]. Такі продукти стають вагомим свідченням інтелектуального розвитку здобувачів освіти та демонструють їхню здатність творчо опрацьовувати й інтерпретувати реальні медійні ситуації. Упродовж майже чотирирічного навчання на бакалавраті студенти поступово опановують усі ключові аспекти медіасфери, набуваючи універсальних навичок сучасного журналіста. Завершальним кроком цієї траєкторії є підготовка та публічний захист портфоліо [9], що фіксує професійні досягнення здобувача та відображає його індивідуальну еволюцію в освітньому процесі. Портфоліо слугує інструментом самооцінки й водночас допомагає випускникові визначити подальший професійний шлях – практичний чи дослідницький. Важливою складовою підсумкової атестації є також кваліфікаційна робота [4], яка поєднує створення інформаційного продукту з науково обґрунтованою пояснювальною запискою. Вона засвідчує професійну готовність майбутнього журналіста, його вміння самостійно розв'язувати фахові проблеми та відповідати вимогам кваліфікаційного рівня.

Магістерська програма [7] забезпечує новий етап осмислення професії: здобувачі не лише створюють складні медіапродукти, а й аналізують комунікаційні процеси, вивчають сучасні тенденції цифрової журналістики, працюють над дослідницькими та проєктними завданнями. Вона поєднує академічну та практичну складові, спрямовані на формування критичного мислення, методологічних умінь і здатності орієнтуватися в інформаційних потоках. Кваліфікаційна робота магістра може мати дослідницький або практичний характер, а її результати обов'язково апробуються через публікації та виступи на конференціях [5].

Аспірантура, що функціонує при кафедрі журналістики, забезпечує підготовку здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю С7 (061) «Журналістика» [8], завершує логічну вертикаль підготовки фахівця й орієнтована на формування дослідників нового покоління, здатних аналізувати трансформації медіасфери в умовах цифровізації та глобальних суспільних змін. У перші два роки аспіранти формують

методологічну культуру, беруть участь у наукових семінарах, конференціях і публікаціях, проходять науково-педагогічну практику, яка допомагає інтегрувати теоретичні знання з реальним викладанням журналістики. Завершальні роки підготовки присвячені самостійному науковому пошуку та захисту дисертації.

Велика увага приділяється організації самостійної та індивідуальної роботи здобувачів освіти різних рівнів, їх участі у неформальній освіті, ініційованій викладачами кафедри. Студенти охоче долучаються до онлайн-тренінгів, онлайн-курсів, вебінарів, майстер-класів, які пропонують різні громадські структури та освітні платформи. У цьому контексті кафедра журналістики налагодила тісну співпрацю з різними медійними організаціями (Комісією з журналістської етики, Національною спілкою журналістів України, Академією української преси, Інститутом масової інформації, Інститутом розвитку регіональної преси). Партнерські домовленості діють із такими виданнями та платформами, як «Суспільне», «Українська правда», «Радіо Свобода», «ТСН», «FM Галичина».

Унікальність освітніх програм кафедри журналістики полягає насамперед у їхній регіональній спрямованості, що органічно інтегрована у всі рівні підготовки і повністю узгоджується з колективною науковою темою «Регіональні медіа в контексті викликів часу». Така орієнтація дозволяє вибудовувати навчальний процес на основі реального медійного середовища Тернопільщини, аналізувати локальні інформаційні процеси, осмислювати специфіку регіональних медіа та їх роль у національному інформаційному просторі. Цей підхід реалізовано через спеціально створені освітні компоненти: «Медіаландшафт Тернопільщини» на бакалавраті, «Регіональні наративи» в магістратурі та «ЗМІ Тернопільщини в медійному просторі України» на аспірантурі [1; 6; 7]. Вони формують наскрізну лінію, яка веде студента від перших проб журналістського аналізу до складних наукових досліджень, спрямованих на вивчення медійної системи регіону в ширшому соціокультурному та політичному контексті.

Реалізація освітнього процесу на всіх рівнях була б неможливою без згуртованої команди висококваліфікованих викладачів. Саме вони формують інтелектуальний та методичний фундамент підготовки журналістів, своєчасно реагуючи на зміни в галузі та постійно оновлюючи власні компетентності. Колектив кафедри систематично проходить всеукраїнські та міжнародні стажування, бере участь у тренінгах, семінарах, конференціях, реалізує проекти в межах міжнародних грантових програм, впроваджує інноваційні методики навчання. Викладачі застосовують проєктні форми роботи, інтерактивні заняття, мультимедійні лекції, онлайн-комунікацію зі студентами, організовують навчальні екскурсії, на практичних та лабораторних заняттях моделюють ситуації реальної редакційної діяльності. Важливою умовою якісної підготовки фахівців є сучасна матеріально-технічна база – медіастудія, кросмедійна редакція, медіаосвітній центр, які обладнані фото-, відео-, аудіотехнікою та необхідним програмним забезпеченням, тому дозволяють студентам працювати в умовах, максимально наближених до професійних.

Особливе місце у розвитку кафедри посідає міжнародна співпраця, яка спрямована на розширення академічної мобільності, інтеграцію у європейський освітній простір та формування міжкультурних комунікаційних зв'язків. Викладачі проходять стажування у вищих навчальних закладах Польщі, Чехії, Німеччини, беруть участь у міжнародних освітніх програмах, спільних дослідницьких проектах, модернізують власні курси у відповідності до найкращих європейських практик. Особливо важливими є партнерства з факультетами журналістики Варшавського університету та Університету імені Яна Кохановського в Кельце, які забезпечують спільні семінари, вебінари, наукові конференції та медіатренінги. Участь у таких програмах розширює перспективи викладачів і студентів, сприяє оновленню навчального процесу, створює можливості для академічних обмінів і професійних контактів.

Таким чином, досвід кафедри журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка є прикладом цілісної моделі підготовки журналістів, що демонструє безперервність і наступність освіти – від першої журналістської спроби бакалавра до становлення мислення дослідника-доктора філософії, – і поєднує академічну, практичну та дослідницьку складові, враховує виклики часу і потреби регіонального медіапростору, а також спирається на потужний кадровий потенціал і розвинену міжнародну співпрацю. Освітня траєкторія за спеціальністю С 7 (061) Журналістика у ТНПУ є не лише навчальним процесом, а справжньою платформою професійного зростання, інтелектуального розвитку та творчого самовираження. Підготовка медіафахівців – це спільна діяльність здобувачів освіти, викладачів та медіаспільноти, у контексті якої взаємодія всіх ланок створює середовище для розвитку національного інформаційного простору. Прагнення розвивати медійне середовище свого краю та України загалом забезпечує той результат, яким кафедра журналістики ТНПУ може пишатися.

Список використаної літератури

1. Вибіркові навчальні дисципліни. *Сайт Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.* <https://tnpu.edu.ua/navchannya/dystsypliny/>
2. Методичні рекомендації до виконання курсових робіт у формі інформаційного продукту для здобувачів другого курсу ОПП «Журналістика» спеціальності 061 Журналістика першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / упорядники: О. В. Кушнір, Т. В. Решетука, Н. Л. Дашченко. Тернопіль : Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2025. 36 с. URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/e-lib/DocDescription?doc_id=255180
3. Методичні рекомендації до виконання курсових робіт у формі інформаційного продукту для здобувачів третього курсу ОПП «Журналістика» спеціальності 061 Журналістика першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / упорядники: О. В. Кушнір, Т. В. Решетука, Н. Л. Дашченко. Тернопіль : Тернопільський національний педагогічний

- університет імені Володимира Гнатюка, 2025. 40 с. URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/e-lib/DocDescription?doc_id=255181
4. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційних робіт у формі інформаційного продукту для здобувачів освіти ОПП «Журналістика» спеціальності 061 Журналістика першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / упорядники: О. В. Кушнір, Т. В. Решетука, Н. Л. Дашченко. Тернопіль : Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2025. 48 с. URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/e-lib/DocDescription?doc_id=255166
 5. Методичні рекомендації для виконання та захисту кваліфікаційної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності С7 Журналістика / уклад. Н. Дашченко, О. Кушнір, Н. Поплавська, Т. Решетука. Тернопіль : ТНПУ, 2025. 41 с. URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/e-lib/DocDescription?doc_id=255322
 6. Освітньо-професійна програма «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю С7 Журналістика галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини. Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2025. 27 с. URL: https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/akredytatsiia%20ta%20litsenzuvannia/osvitni_prohramy/bakalavr/fizh/%D0%A17_2025.pdf
 7. Освітньо-професійна програма «Журналістика» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю С7 Журналістика галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини. Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2025. 19 с. URL: https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/akredytatsiia%20ta%20litsenzuvannia/osvitni_prohramy/magistr/fizh/%D0%A17_2025_1.pdf
 8. Освітньо-наукова програма «Журналістика» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю С7 Журналістика галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини. Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2025. 26 с. URL: https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/akredytatsiia%20ta%20litsenzuvannia/osvitni_prohramy/PhD/C7_PhD_2025.pdf
 9. Портфоліо. Методичні рекомендації для виконання: для здобувачів спеціальності 061 Журналістика першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / упоряд. Н. М. Поплавська, Г. П. Синоруб. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2025. 26 с. URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/e-lib/DocDescription?doc_id=255169